

Κυριακή ΙΕ' Λουκά: Η μετάνοια του Ζακχαίου (Άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιανουαρίου 20, 2017

(Λουκ. ιθ' 1-10)

Όποιος θέλει να δει το Χριστό, πρέπει να σκαρφαλώσει πνευματικά, να υπερβεί τη φύση, γιατί ο Χριστός είναι ανώτερος απ' αυτήν. Είναι πιο εύκολο να δεις ένα βουνό όταν είσαι πάνω σ' ένα λόφο, παρά όταν βρίσκεσαι σε μια κοιλάδα. Ο Ζακχαίος ήταν κοντόσωμος άνθρωπος. Επειδή ήθελε πολύ να δει το Χριστό όμως, σκαρφάλωσε σ' ένα ψηλό δέντρο.

Εκείνος που θέλει να πλησιάσει το Χριστό πρέπει να εξαγνιστεί, γιατί θα συναντήσει τον Άγιο των αγίων, τον Ιερό των ιερών. Ο Ζακχαίος είχε μολυνθεί από τη φιλοχρηματία και την ασπλαχνία. Έτσι όταν αποφάσισε να συναντήσει το Χριστό, έσπευσε να εξαγνιστεί με **μετάνοια** και με **έργα ελέους**.

Μετάνοια είναι η απομάκρυνση απ' όλους τους παλιούς δρόμους που πατούν τα πόδια των ανθρώπων, αυτούς που ακολουθούν οι σκέψεις κι οι επιθυμίες τους, και η επιστροφή σ' έναν καινούργιο δρόμο: στο μονοπάτι του Χριστού. Πώς όμως μπορεί να μετανοήσει ένας αμαρτωλός αν η καρδιά του δε συναντήσει το Χριστό και δεν αναγνωρίσει την αμαρτωλότητά του; Προτού ο κοντόσωμος Ζακχαίος δει τον Κύριο με τα σωματικά μάτια του, τον συνάντησε εσωτερικά, με την καρδιά του, και μετανόησε για όλες τις πράξεις του.

Μετάνοια είναι ο πόνος της αυταπάτης, όπου είχε παρασυρθεί για πολύ καιρό ο αμαρτωλός, για πάρα πολύ καιρό, ωστόσο νιώσει τον πόνο αυτόν. Από μόνος του όμως ο πόνος αυτός οδηγεί στην απελπισία, στον αυτοαφανισμό, αν δε συνοδευτεί από το φόβο του Θεού. Μόνο τότε ο πόνος της αυταπάτης γίνεται **θεραπευτικός κι όχι καταστροφικός**. Ο ιερός Αυγουστίνος πρώτα ένωσε τον πόνο της αυταπάτης, που αν δεν είχε προχωρήσει στο φόβο του Θεού, θα τον είχε οδηγήσει στην ψυχική απώλειά του.

Μετάνοια είναι η ξαφνική διαπίστωση της λέπρας του ανθρώπου, **μια κραυγή στον Θεραπευτή για θεραπεία**. Είναι όπως ο μελαχροινός άνθρωπος που για πολύ καιρό δεν έχει κοιταχτεί σε καθρέφτη κι έπειτα, ξαφνικά, έρχεται αντιμέτωπος με την εικόνα του και διαπιστώνει πως τα μαλλιά του έχουν γκριζάρει. Με τον ίδιο τρόπο σκέφτεται ο αμετανόητος αμαρτωλός και για πολύ καιρό επιμένει πως η ψυχή του είναι υγιής κι αναμάρτητη, ωστόσο τα πνευματικά του μάτια ανοίγουν ξαφνικά

και βλέπει πως η ψυχή του έχει προσβληθεί από λέπρα. Πώς θα μπορούσε να δει τη λέπρα της ψυχής του αν δεν είχε κοιταχτεί σ' έναν καθρέφτη; Καθρέφτης είναι ο Χριστός. **Σ' Αυτόν βλέπει ο καθένας μας καθαρά πως είναι**. Ο μοναδικός αυτός καθρέφτης δόθηκε στους ανθρώπους για να βλέπουν μέσα του και να διαπιστώνουν την πνευματική τους κατάσταση. Μπροστά στο Χριστό βλέπει κάθε άνθρωπος, σαν σε πεντακάθαρο καθρέφτη, τον εαυτό του άρρωστο και άσχημο. Βλέπει όμως και την **πρωταρχική εικόνα του - πώς ήταν κάποτε και πώς πρέπει να ξαναγίνει**. Ο αμαρτωλός Ζακχαίος εξωτερικά ήταν υγιής, όμορφος. Όταν πήγε να γνωρίσει τον Κύριο Ιησού είδε τη φοβερή λέπρα του κι ένιωσε τον τρομερό πόνο, που δεν μπορεί να γιατρέψει κανένας επίγειος γιατρός, παρά μόνο ο Χριστός.

Μετάνοια είναι η αρχή της θεραπείας από το εγωιστικό θέλημα, η αρχή της υποταγής στο θέλημα του Θεού. Όταν ο άνθρωπος ζει με το δικό του θέλημα, γρήγορα χάνει τη βασιλική αξία του μέσα σ' ένα σταύλο ζώων και σε φωλιά αγριμιών.

Κανένας άνθρωπος στη γη δεν μπόρεσε να ζήσει με το δικό του θέλημα και να παραμείνει σωστός άνθρωπος. Ο «άνθρωπος» δεν μπορεί να γίνει συνώνυμος με το «εγωιστικό θέλημα». Άνθρωπος, **αληθινός άνθρωπος, σημαίνει ολοκληρωτική υποταγή σ' ένα ανώτερο και υψηλότερο θέλημα, στο διακριτικό κι αλάθητο θέλημα του Θεού**. Οι θεληματάρηδες ζουν σε άσυλα φρενοβλαβών, σε σπίτια ολοσκότεινα. Τα σώματά τους είναι σκοτεινά, όπως κι οι ψυχές τους. Το θέλημα ανοίγει την πόρτα στο ακοίμητο σκουλήκι, που κατατρώει την ψυχή και το σώμα του αμαρτωλού. Μετάνοια είναι η αποκάλυψη της ίδιας της φωλιάς του σκουληκιού. Όταν τα μάτια του αμαρτωλού ανοίγουν και βλέπει τι έχει μέσα του, κραυγάζει: «Αλίμονό μου! Πώς αναπτύχθηκε τόσο μεγάλο πλήθος σκουληκιών μέσα μου; Αλίμονό μου! Ποιος θα μ' ελευθερώσει απ' αυτόν τον εσμό των κακών σκουληκιών;»

Η σημερινή ευαγγελική περικοπή περιγράφει έναν αμαρτωλό που μετανόησε. Μιλάει για τον κοντόσωμο Ζακχαίο, που εξαγνίστηκε με τη μετάνοια και σκαρφάλωσε σ' ένα δέντρο για να δει το Χριστό, τον Ύψιστο· που θεραπεύτηκε από την πνευματική λέπρα της πλεονεξίας και της φιλοχρηματίας με τη δύναμη του παντοδύναμου Χριστού. Ο Κύριος έφερε πολλούς στη μετάνοια· βρήκε κι έσωσε πολλούς «απολωλότες»· κάλεσε κοντά Του πολλούς που είχαν ξεστρατίσει και τους έβαλε στο σωστό δρόμο. Η θεία πρόνοια όμως θέλησε να καταγραφούν στο ευαγγέλιο λίγα **παραδείγματα μετανοίας**, εκείνα που είναι χαρακτηριστικά και διδακτικά για όλες τις γενιές των ανθρώπων. Το παράδειγμα του αποστόλου Πέτρου δείχνει μια επανειλημμένη πτώση για το φόβο των ανθρώπων, αλλά και μετάνοια από αγάπη για το Θεό. Το παράδειγμα της αμαρτωλής γυναίκας φανερώνει τη λέπρα της

ανηθικότητας και τη θεραπεία της. Το παράδειγμα του Ζακχαίου δείχνει τη **λέπρα της πλεονεξίας** και τη θεραπεία της. Το παράδειγμα του μετανιωμένου ληστή στο σταυρό δείχνει τη δυνατότητα και τη σωστική δύναμη της μετάνοιας ακόμα και στο μεγαλύτερο αμαρτωλό, ως και την ύστατη στιγμή της ζωής, μόλις πριν από το θάνατο.

Όλα τα παραδείγματα αυτά είναι ανθρώπων που μετανόησαν αλλά είχαν ελπίδα, που οδηγεί στη ζωή. Είναι εικόνες μετάνοιας που μπαίνουν μπροστά μας, ώστε ανάλογα με την αμαρτωλή μας κατάσταση, να διαλέξουμε το δρόμο ή τον τρόπο της σωτηρίας μας. Υπάρχει όμως και μετάνοια που είναι νεκρική, απελπισμένη και αυτοκτονική. Τέτοια ήταν η μετάνοια του προδότη Ιούδα: *«Ἦμαρτον παραδούς αίμα αθών...και απελθών απήγξατο»* (Ματθ. κζ' 4,5). **Τέτοια μετάνοια, που οδηγεί στην απόγνωση και την αυτοκτονία, δεν έχει σχέση με την ευλογημένη χριστιανική μετάνοια. Είναι σατανική και αυτοκαταστροφική οργή που στρέφεται κατά του κόσμου, αλλά και κατά της ίδιας της ζωής. Τέτοια μετάνοια είναι σατανική αποστροφή και περιφρόνηση προς τον άνθρωπο, προς τον κόσμο και τη ζωή.** Σήμερα όμως ας σταθούμε στο υπέροχο παράδειγμα της σωστικής μετάνοιας του Ζακχαίου, που διαβάζουμε στο σημερινό ευαγγέλιο: *«Και εισελθών (ο Ιησούς) διήρχετο την Ιεριχώ. και ιδού ανήρ ονόματι καλούμενος Ζακχαίος, και αυτός ην αρχιτελώνης, και ούτος ην πλούσιος και εζήτηι ιδείν τον Ιησούν τις εστι, και ουκ ηδύνατο από του όχλου, ότι τη ηλικία μικρός ην· και προσδραμών έμπροσθεν ανέβη επί συκομορέαν, ίνα ίδη αυτόν, ότι δι' εκείνης ήμελλε διέρχεσθαι»* (Λουκ. ιθ' 1-4). Αυτό έγινε τον καιρό που ο Κύριος έκανε κι άλλο ένα θαύμα στην Ιεριχώ: τη **θεραπεία του τυφλού Βαρτιμαίου. Αυτό που έκανε ο Χριστός στο Ζακχαίο δεν ήταν καθόλου μικρότερο από τη θεραπεία του τυφλού.** Άνοιξε τα σωματικά μάτια του Βαρτιμαίου και τα πνευματικά μάτια του Ζακχαίου. Εξάλειψε την τυφλότητα από τα μάτια του Βαρτιμαίου κι από την ψυχή του Ζακχαίου. Στον Βαρτιμαίο άνοιξε τα παράθυρα για να δει τα θαυμάσια του Θεού στον ορατό κόσμο, στο Ζακχαίο άνοιξε τα παράθυρα της ψυχής, για να δει τα θαυμάσια του Θεού στον ουράνιο, τον πνευματικό κόσμο.

Το θαύμα που έκανε στο Βαρτιμαίο ενισχύεται απ' αυτό που έκανε στο Ζακχαίο. Η απόδοση της σωματικής όρασης λειτουργεί και για την επίγνωση της πνευματικής όρασης. **Κάθε θαύμα που έκανε ο Κύριος Ιησούς είχε κυρίως πνευματικό στόχο, που γενικά αφορούσε στην πνευματική όραση της τυφλής ανθρωπότητας, ώστε να δει την παρουσία του Θεού, την παντοδυναμία και την αγαθότητά Του.** Ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε κατά ένα μέρος στη θεραπεία των δέκα λεπρών, αφού ο ένας τους μόνο, μαζί με τη σωματική θεραπεία, θεραπεύτηκε και πνευματικά και γύρισε για να ευχαριστήσει τον Κύριο (βλ. Λουκ. ιζ' 12-19). Στην περίπτωση του τυφλού Βαρτιμαίου όμως, όπως και στη πλειονότητα των άλλων θαυμάτων, ο στόχος επιτεύχθηκε απόλυτα. Ο Βαρτιμαίος είδε από τη στιγμή που μίλησε ο Κύριος κι αμέσως αποκαταστάθηκε κι η πνευματική του όραση, αφού

την ίδια στιγμή βεβαιώθηκε για την παρουσία του Θεού, την παντοδυναμία και την αγαθότητά Του «και παραχρήμα ανέβλεψε, και ηκολούθει αυτώ δοξάζων τον Θεόν» (Λουκ. ιη' 43).

Ο τυφλός Βαρτιμαίος έλαβε την όρασή του, αλλά μαζί του έλαβαν την πνευματική τους όραση και πολλοί άλλοι που είδαν το θαύμα του Κυρίου. Διαβάζουμε στο ίδιο εδάφιο πως «και πας ο λαός ιδών έδωκεν αίνον τω Θεώ». Το θαύμα αυτό είναι πολύ πιθανό να επηρέασε και τον Ζακχαίο τον τελώνη, ν' άνοιξε την πνευματική του δράση. Σίγουρα θα είχε ακούσει από πριν αρκετά πράγματα για τα θαυμαστά έργα και το θεϊκό πρόσωπο του Κυρίου Ιησού. Έτσι γεννήθηκε μέσα του η ανυποχώρητη επιθυμία να τον δει. Έσπρωξε τους ανθρώπους που ήταν ψηλότεροι από εκείνον για ν' ανοίξει δρόμο, μα δεν μπόρεσε και τελικά σκαρφάλωσε σ' ένα δέντρο για να εκπληρώσει την επιθυμία του.

Οι τελώνες λογαριάζονταν αμαρτωλοί άνθρωποι, ακάθαρτοι. Μαζεύοντας τους φόρους του κράτους, γέμιζαν και τις δικές τους τσέπες. Γι' αυτό και τους τοποθετούσαν κοντά στους ειδωλολάτρες (βλ. Ματθ. ιη' 17). Όταν οι εισπράκτορες των φόρων γενικά, οι τελώνες, είχαν τέτοια κακή φήμη, τι υπόληψη θα μπορούσε να έχει ένας αρχιτελώνης; Ο κοντόσωμος Ζακχαίος ήταν ένας απ' αυτούς. Ήταν αρχιτελώνης, επομένως ήταν και πλούσιος. Γι' αυτό λοιπόν τον περιφρονούσαν και τον φθονούσαν. Η περιφρόνηση κι ο φθόνος ήταν οι δυο τοίχοι ανάμεσα στους οποίους συμπιεζόταν η ψυχή του πλούσιου αμαρτωλού σ' αυτή τη ζωή. Μέσα από τον αμαρτωλό Ζακχαίο όμως ξεπήδησε ο άνθρωπος Ζακχαίος, που αντιπάλευε τον αμαρτωλό που είχε μέσα του. Έτσι έτρεξε όσο πιο γρήγορα μπορούσε να βρεθεί μπροστά και να σκαρφαλώσει ψηλά για να δει το Χριστό, να δει έναν άνθρωπο αναμάρτητο, ν' ατενίσει τη δική του πρωταρχική κι αμόλυνη εικόνα. Ο άνθρωπος Ζακχαίος τότε κατόρθωσε να σκαρφαλώσει ψηλά, να χρησιμοποιήσει σαν σκάλα τη συκομορέα που ήταν δίπλα στο δρόμο απ' όπου περνούσε ο Κύριος.

«Και ως ήλθεν επί τον τόπον, αναβλέψας ο Ιησούς είδεν αυτόν και είπε προς αυτόν· Ζακχαίε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερα γαρ εν τω οίκω σου δει με μείναι» (Λουκ. ιθ' 5). Από τα λόγια αυτά φαίνεται πως ως τη στιγμή εκείνη ο Ζακχαίος δεν είχε δει τον Κύριο. Ο Κύριος τον είδε πρώτος. Αναβλέψας ο Ιησούς είδεν αυτόν και τον κάλεσε. Με την πνευματική του όραση ο Κύριος είχε δει τον Ζακχαίο νωρίτερα. Με τα σωματικά Του μάτια τον είδε ως ήλθεν επί τον τόπον.

Αν κι ο κοντόσωμος Ζακχαίος είχε απομακρυνθεί από το πλήθος κι είχε σκαρφαλώσει στο δέντρο, ο Κύριος τον είχε δει από την ώρα που βρισκόταν ανάμεσα στο πλήθος, προτού ανεβεί στη συκομορέα. Πόσο διακριτικός είναι ο Κύριος και Θεός μας! Εκείνος μας βλέπει, ενώ εμείς δεν καταλαβαίνουμε τίποτα. Όταν τον αναζητούμε και κάνουμε πολλές προσπάθειες για να τον βρούμε και να τον δούμε, Εκείνος μας έχει ήδη δει. **Όταν κατευθύνουμε την πνευματική μας ματιά προς Αυτόν**

αναζητώντας Του, τότε θα εμφανιστεί και θα μας καλέσει με τ' όνομά μας, να κατεβούμε από τα υψηλά και επικίνδυνα βράχια της λογικής και να διεισδύσουμε με την προσευχή στις καρδιές μας, στον αληθινό μας τόπο . Και τότε θα μας πει ο Κύριος: *σήμερα εν τω οίκω σου δει με μείναι Όταν ο νους του ανθρώπου κατεβεί στην καρδιά του κι εκεί βαπτιστεί στα δάκρυά του, προσπαθώντας να προσεγγίσει το Θεό, τότε η καρδιά γίνεται τόπος συνάντησης του Θεού με τον άνθρωπο*. Αυτό είναι το πνευματικό νόημα της διήγησης του Ζακχαίου.

«Και σπεύσας κατέβη, και υπεδέξατο αυτόν χαίρων» (Λουκ. ιθ' 6). Πώς να μη βιαστεί ο Ζακχαίος και να τρέξει προς τη φωνή που ανάσταινε νεκρούς, ηρεμούσε τους ανέμους, θεράπευε τους δαιμονισμένους και λύτρωνε τις καρδιές των αμαρτωλών που δάκρυζαν; Πώς να μην υποδεχτεί Εκείνον που επιθυμούσε έστω να τον δει λίγο από μακριά; Πώς να μη νιώσει ανέκφραστη χαρά όταν τον είδε στο σπίτι του, όπου μόνο διάσημοι αμαρτωλοί σύχναζαν;

Έτσι αγαπάει ο Κύριος. Έτσι δίνει τα δώρα Του. Γέμισε ασφυχτικά τα δίχτυα των απογοητευμένων ψαράδων με ψάρια. Έθρεψε χιλιάδες πεινασμένους ανθρώπους στην έρημο, ώστε περίσσεψαν και πολλά κοφίνια με ψωμιά. Δεν έδινε μόνο τη σωματική υγεία, αλλά και την πνευματική, στους αρρώστους που του ζητούσαν να τους βοηθήσει. Δε συγχωρούσε κάποιες από τις αμαρτίες των αμαρτωλών, αλλά όλες. Έκανε από κάθε άποψη έργα βασιλικά, χορηγούσε βασιλική ευσπλαχνία, τά 'δινε όλα με βασιλική αφθονία.

Το ίδιο έκανε και στην περίπτωση του Ζακχαίου. Ο αρχιτελώνης ήθελε μόνο να τον δει. Ο Κύριος όμως δεν τον περιόρισε εκεί. Τον κάλεσε πρώτος και μετά τον επισκέφτηκε στο σπίτι του. Έτσι συμπεριφερόταν ο Κύριος. Προσέξτε τώρα τη συμπεριφορά των συνηθισμένων αμαρτωλών ανθρώπων, εκείνων που κομπάζουν με αυτοθαυμασμό και αυτοεκτίμηση:

«Και ιδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ότι παρά αμαρτωλώ ανδρί εισήλθε καταλύσαι» (Λουκ. ιθ' 7). Είναι ανυπολόγιστη δυστυχία το γεγονός ότι η γλώσσα του ανθρώπου *«προτρέχει της διανοίας του»*. Οι άνθρωποι αυτοί, που η ψυχή τους είχε κλίση προς την κακία κι ο νους τους ήταν αδύναμος, διαμαρτύρονταν, γόγγυζαν και παραπονούνταν, χωρίς να γνωρίζουν τις διαθέσεις του Κυρίου Ιησού, ούτε και την πιθανότητα να είχε αλλάξει ο αμαρτωλός Ζακχαίος, να είχε μετανοήσει. Με τον κοντόφθαλμο νου τους σκέφτονταν, πως ο Κύριος Ιησούς πήγαινε στο σπίτι του Ζακχαίου, επειδή δεν ήξερε πόσο μεγάλος αμαρτωλός ήταν ο αρχιτελώνης. Οι Φαρισαίοι έκαναν μια εξίσου κοντόφθαλμη κριτική κι όταν ο Κύριος άφησε την αμαρτωλή γυναίκα να πλύνει τα πόδια Του: *«Ούτος ει ην προφήτης, εγίνωσκε αν τις και ποταπή η γυνή ήτις άπτεται αυτού, ότι αμαρτωλός εστι»* (Λουκ. ζ' 39). Έτσι έκριναν τότε, έτσι κρίνουν και σήμερα όσοι έχουν σαρκική αντίληψη, αυτοί που κρίνουν από τα εξωτερικά σημεία και δε γνωρίζουν τα βάθη της ευσπλαχνίας του

Θεού ή της καρδιάς του ανθρώπου.

Ο Χριστός είπε αρκετές φορές πως στον κόσμο ήρθε για χάρη των αμαρτωλών, ιδιαίτερα μάλιστα των μεγάλων αμαρτωλών. Όπως ο γιατρός δεν επισκέπτεται τους υγιείς αλλά τους αρρώστους, έτσι κι ο Κύριος επισκέπτεται εκείνους που έχουν προσβληθεί από την αμαρτία, όχι τους δίκαιους. Στο ευαγγέλιο δεν αναφέρεται για την περίπτωση αυτή πώς ο Κύριος επισκέφτηκε στην Ιεριχώ κάποιον δίκαιο άνθρωπο, αλλά πώς βιάστηκε να επισκεφτεί το σπίτι του αμαρτωλού Ζακχαίου. Έτσι συμπεριφέρεται κάθε συνειδητός γιατρός στο νοσοκομείο. Επισκέπτεται αμέσως το κρεβάτι του πιο βαριά άρρωστου.

Ο κόσμος ολόκληρος αντιπροσωπεύει ένα μεγάλο νοσοκομείο, όπου νοσηλεύονται άρρωστοι άντρες και γυναίκες που τους έχει μολύνει η αμαρτία. Σε σύγκριση τώρα με το Χριστό, όλοι οι άνθρωποι είναι άρρωστοι. Είναι αδύναμοι σε σχέση με τη δύναμή Του· άσχημοι σε σύγκριση με το κάλλος Του. Ανάμεσα στους ανθρώπους όμως υπάρχουν οι άρρωστοι κι οι βαριά άρρωστοι, οι αδύνατοι κι οι πιο αδύνατοι, οι άσχημοι κι οι πιο άσχημοι. Οι πρώτοι λογαριάζονται υγιείς, οι τελευταίοι, αμαρτωλοί. **Ο ουράνιος Ιατρός δεν ήρθε στον κόσμο για δική Του ικανοποίηση, αλλά για τη θεραπεία και τη σωτηρία των αρρώστων.** Έτσι έτρεξε αμέσως σ' εκείνον που είχε μολυνθεί περισσότερο. Γι' αυτό το λόγο συνέτρωγε και συνέπινε με αμαρτωλούς, άφησε τους αμαρτωλούς να δακρύζουν στα πόδια Του και μίηκε στο σπίτι του Ζακχαίου.

Ο Ζακχαίος, τη στιγμή που ο Χριστός μίηκε στο σπίτι του, σίγουρα δεν ήταν ο πιο βαριά άρρωστος άνθρωπος στην Ιεριχώ. Η καρδιά του είχε αλλάξει σε μια στιγμή. Την ίδια αυτή στιγμή ο Ζακχαίος είχε μεταβληθεί σ' έναν άνθρωπο απόλυτα υγιή, πιο δυνατό και πιο δίκαιο απ' όλους εκείνους που διαμαρτύρονταν και γόγγυζαν, γιατί **είχε μετανοήσει για όλες τις αμαρτίες του κι η καρδιά του είχε αλλοιωθεί.** Κι η αλλοίωση αυτή της καρδιάς του φαίνεται από τα παρακάτω λόγια του:

«Σταθείς δε Ζακχαίος είπε προς τον Κύριον· ιδού τα ήμισυ των υπάρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοις πτωχοίς, και εί τινος εσυκοφάντησα, αποδίδωμι τετραπλούν» (Λουκ. ιθ' 8). Του το ζήτησε αυτό κανείς; Όχι, κανένας. Ποιος τον κατηγορήσε πως είχε αδικήσει άλλους; Κανένας. Μπροστά στην παρουσία του πάναγνου κι αναμάρτητου Κυρίου, ο Ζακχαίος ένιωσε μόνος του την αμαρτία του. Η παρουσία αυτή τον διέγειρε και χωρίς λόγια κι εξηγήσεις προχώρησε σ' αυτό το βήμα. Η καρδιά που μετανόησε δεν έχει ανάγκη από λόγια για να προσεγγίσει το Θεό. **Ο Θεός αποκαλύπτει άμεσα στο μετανοημένο αμαρτωλό αυτό που πρέπει να κάνει.** Φτάνει ο άνθρωπος να μετανοήσει για τις αμαρτίες του με την καρδιά του. Κι αμέσως τότε ο Θεός θα τον σηκώσει με τη δύναμή Του για να παρουσιάσει καρπούς μετανοίας. Ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος έδειξε στους ανθρώπους ολόκληρο το δρόμο της αληθινής μετάνοιας: *«Μετανοείτε!»* Κι αμέσως συνέχισε: *«ποιήσατε ουν καρπόν άξιον μετανοίας»* (Ματθ. γ' 2,8). Μπροστά μας τώρα έχουμε έναν αμαρτωλό

που βαδίζει γρήγορα το δρόμο αυτό κι εφαρμόζει την εντολή.

Με το που άκουσε για τον Κύριο Ιησού, ο Ζακχαίος αναστατώθηκε. Όταν τον είδε, μετανόησε ειλικρινά για τις αμαρτίες του. Κι έπειτα, όταν ο γλυκός Ιατρός έδειξε τόση συμπάθεια και κατανόηση και μπήκε στο σπίτι του, έδειξε τους καρπούς της μετάνοιάς του. Αναγνώρισε κι ομολόγησε την αρρώστια του κι αμέσως πήρε το καλλίτερο φάρμακο εναντίον της.

Έλεγαν τον παλιό καιρό: *«Αγαπών αργύριον, ου πλησθήσεται αργυρίου»* (Εκκλ. ε' 9). Ο Ζακχαίος ήταν φιλάργυρος. Είχε περάσει όλη την ως τότε ζωή του μαζεύοντας χρήματα με οποιονδήποτε τρόπο. Και συνήθως οι τρόποι αυτοί ήταν αμαρτωλοί. Αυτή είναι μια αρρώστια που αναπόφευκτα οδηγεί τον άνθρωπο στην απώλεια. Είναι μια φωτιά που καίει τόσο περισσότερο τον άνθρωπο, όσο πιο πολλά χρήματα μαζεύει. **Δεν υπάρχει ποσότητα χρημάτων που θα ικανοποιήσει τον φιλάργυρο.** Όπως η φωτιά δε θα πει ποτέ, *«μη με ταΐζετε μ' άλλα ξύλα, αρκετά είναι αυτά»*, έτσι και το πάθος της φιλαργυρίας δε θα πει ποτέ *«φτάνει, αρκετά»*.

Ο άνθρωπος δεν μπορεί να σωθεί από το πάθος αυτό από μόνος του, με τις δικές του προσπάθειες. Μόνο η παρουσία του Θεού, που προκαλεί ντροπή και φόβο στην καρδιά του ανθρώπου, και μαζί της η γνώση κάποιας αξίας μεγαλύτερης από το ασήμι και το χρυσό, μπορεί να το ξεπεράσει. Χωρίς την παρουσία του Χριστού ο Ζακχαίος θα είχε περάσει όλη τη ζωή του με τον ίδιο τρόπο, όπως όλοι οι τελώνες. Και θα είχε πεθάνει περιφρονημένος, καταραμένος και ξεχασμένος. Το όνομά του δε θα το βρίσκαμε γραμμένο στο ευαγγέλιο στη γη, ούτε και στη Βίβλο της Ζωής στον ουρανό. Η παρουσία του Κυρίου όμως διέγειρε την ψυχή του, που ως τότε την είχε νεκρώσει το πάθος της φιλαργυρίας, και τον έκανε καινούργιο άνθρωπο, αναγεννημένο κι αναστημένο. Αυτό είναι ένα αθάνατο μάθημα για όλους τους ανθρώπους, πως **κανένας θνητός δεν μπορεί να σωθεί από την αμαρτία χωρίς τη βοήθεια του Κυρίου Ιησού.**

Προσέξτε με ποιο τρόπο εξομολογήθηκε την αμαρτία του ο Ζακχαίος. Δεν είπε, *«Κύριε, είμαι αμαρτωλός!»* ή *«αμαρτία μου είναι η φιλαργυρία!»*. **Έδειξε πρώτα τους καρπούς της μετάνοιάς του κι έπειτα ομολόγησε την αμαρτία του :** *ιδού τα ήμισυ των υπάρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοις πτωχοίς.* Δεν είναι μια καθαρή **ομολογία** αυτή πως τα πλούτη ήταν το πάθος του; και **εί τινος εσυκοφάντησα, αποδίδωμι τετραπλούν.** Δεν είναι μια καθαρή ομολογία αυτή πως είχε αποκτήσει τα πλούτη του με άδικο τρόπο; Δεν είπε πριν απ' αυτό πως *«είμαι αμαρτωλός, Κύριε, μετανιώ»*. Αυτό το ομολόγησε στον Κύριο μυστικά, με την καρδιά του. Κι ο Κύριος δέχτηκε μυστικά την εξομολόγηση και τη μετάνοιά του. **Για του Κυρίου αξίζει περισσότερο ν' αναγνωρίσει ο άνθρωπος και να εξομολογηθεί την αμαρτία του και να ζητήσει βοήθεια με την καρδιά του, παρά να το πει αυτό με τη γλώσσα του. Η γλώσσα μπορεί και να ξεγελάσει, ν'**

απατήσσει, η καρδιά όμως όχι.

Προσέξτε επίσης πώς απαρνήθηκε ο Ζακχαίος την αμαρτία του, τι προσπάθειες έκανε για να μετακινηθεί στο φως, από τη σκιά του ολέθριου πάθους της [φιλαργυρίας](#). Μοίρασε αμέσως τη μισή περιουσία του στους φτωχούς. Ποιος; Εκείνος που αγαπούσε κάθε δεκάρα που μάζευε και την έκρυβε να μη την δουν οι άνθρωποι. Αυτός που δεν είχε νιώσει ποτέ την ηδονή της προσφοράς.

Όλ' αυτά όμως δεν ήταν αρκετά. Κατέβαλε κάθε προσπάθεια για ν' **αποδώσει δικαιοσύνη**, να κάνει καλό στους άλλους και προσφέρθηκε ν' αποζημιώσει στο τετραπλάσιο όλους εκείνους που αδίκησε. Ο Νόμος του Μωυσή είναι πολύ πιο επεικής με τους αμαρτωλούς απ' ό,τι ήταν ο Ζακχαίος με τον εαυτό του. Στο Νόμο λέει ο Μωυσής: *«ανήρ η γυνή, ος τις αν ποιήση από πασών των αμαρτιών των ανθρωπίνων, και παριδών παρίδη και πλημμελήση η ψυχή εκείνη, εξαγορεύσει την αμαρτίαν ην εποίησε, και αποδώσει την πλημμέλειαν το κεφάλαιον και το επίμεμπτον αυτού προσθήσει επ' αυτό, και αποδώσει, τίνι επλημμέλησεν αυτό»* (Αριθ. ε' 6-7). Αυτά όρισε ο Μωυσής γι' αυτούς που αναγνώρισαν την αμαρτία τους. Ο Ζακχαίος λοιπόν, που αναγνώρισε την αμαρτία του, έπρεπε σύμφωνα με το Νόμο να επιστρέψει σε όλους όσους αδίκησε ολόκληρο το ποσό που έκλεψε, και ένα πέμπτο του ποσού αυτού περισσότερο. Εκείνος όμως στάθηκε πιο σκληρός στον εαυτό του απ' ό,τι απαιτούσε ο Νόμος. Θέλησε να εφαρμόσει στον εαυτό του αυτό που προβλέπει ο Νόμος για τους κλέφτες και τους ληστές που δεν αναγνωρίζουν και δεν ομολογούν το έγκλημά

τους, μ' όλο που τους έπιασαν επ' αυτοφόρω. Ήθελε ν' αποδώσει στο τετραπλάσιο αυτά που είχε αφαιρέσει από τον καθένα (βλ. Έξ. κβ' 1). **Έτσι είναι όλοι όσοι μετανοούν. Εύσπλαχνοι προς τους άλλους κι αυστηροί με τον εαυτό τους.**

«Είπε δε προς αυτόν ο Ιησούς ότι σήμερον σωτηρία τω οίκω τούτω εγένετο, καθότι και αυτός υιός Αβραάμ εστιν» (Λουκ. ιθ' 9). Αυτή ήταν η απάντηση του Κυρίου Ιησού στο Ζακχαίο, σε ανταπόκριση της καρδιακής μετάνοιάς του, ως ανταπόδοση στην πνευματική χαρά και τους καρπούς μετανοίας που επέδειξε. Τα τελευταία λόγια, *«ήλθε γαρ ο υιός του ανθρώπου ζητήσαι και σώσαι το απολωλός»* (Λουκ. ιθ' 10), ήταν η απάντηση του Χριστού στους σοφούς επικριτές που οργίστηκαν μαζί Του επειδή πήγε στο σπίτι του αμαρτωλού. Ενώ βάδιζαν το δρόμο προς το σπίτι του Ζακχαίου, ενώ γόγγυζαν και θρηνούσαν για την ακαταλληλότητα της επίσκεψης αυτής, ο Κύριος κρατούσε σιωπή, δε μιλούσε, απλά περίμενε. Τι περίμενε; Να δει τις καρδιές των ανθρώπων που γόγγυζαν και μεμψιμοιρούσαν με μίσος για τους ανθρώπους, καθώς και κείνην του μετανιωμένου Ζακχαίου, να εκτεθούν πλήρως στο φως της μέρας. Έδωσε τα ηνία στους δαίμονες της κακίας να φτάσουν στα όριά τους, ώστε η απώλειά τους να είναι καθαρή και προφανής.

Αυτός είναι ο δρόμος της νίκης του Θεού. Ο Θεός δε βιάζεται να δείξει την

αδυναμία του πονηρού και τη δική Του δύναμη στην πρώτη αντίθεσή Του με τον πονηρό. Περιμένει να δει τον πονηρό να επαίρεται στους ουρανούς κι έπειτα να σκορπίζεται η δύναμή του στη στιγμή.

Τόσο αδύναμος είναι μπροστά στον παντοδύναμο ο πονηρός, ώστε **αν ο Θεός δεν του επέτρεπε να ενεργεί σε κάποιο βαθμό κι έπειτα να περιορίζεται πάλι, οι άνθρωποι δε θ' αποκτούσαν ποτέ καθαρή εικόνα για τη μεγαλοσύνη Του**. Ο Θεός άφησε τις δυνάμεις της κόλασης και της γης να ενεργήσουν στο Γολγοθά, ώστε ν' αποδείξει μετά και στις δυο αυτές δυνάμεις την ακατανίκητη δύναμή Του.

Την ίδια μέθοδο χρησιμοποίησε και στην περίπτωση του Ζακχαίου ο Κύριος. Αρχικά πήγε στο σπίτι του. Οι θορυβοποιοί ξέσπασαν σε φωνές, οι γογγυστές γόγγυζαν, οι εμπαίζοντες ενέπαιζαν. Εκείνος όμως έμεινε ήρεμος κι ατάραχος κι ακολούθησε το δρόμο Του. Μπήκε στο σπίτι του Ζακχαίου. Οι αυτοθεωρούμενοι δίκαιοι έμειναν έξω από το κατώφλι του σπιτιού του αμαρτωλού, από φόβο μη μianθούν. Οι θορυβοποιοί εξακολούθησαν να θορυβούν όλο και πιο δυνατά, οι γογγυστές να γογγύζουν κι οι περιπαίζοντες να περιπαίζουν. Ο θρίαμβος της κακίας έφτασε στο απόγειό του. Όλοι οι εναντίοι είχαν πειστεί πως είχαν απόλυτα δικαιωθεί, πως ο Χριστός είχε νικηθεί. Εκείνοι γνώριζαν το Ζακχαίο, ενώ ο Χριστός δεν τον ήξερε. Εκείνοι τηρούσαν πιστά το Νόμο, ενώ ο Χριστός τον αθετούσε, αφού πέρασε το κατώφλι του σπιτιού του αμαρτωλού. Εκείνοι δεν μπορούσαν ν' απατηθούν, ενώ ο Χριστός μπορούσε. Και απατήθηκε.

Οι εχθροί Του έφτασαν έτσι αβίαστα και λογικά στο συμπέρασμα, πως ο Χριστός ούτε αληθινός διδάσκαλος ήταν, ούτε προφήτης, ούτε Μεσσίας. Αν είχε όλες αυτές τις ιδιότητες, ή έστω μερικές απ' αυτές, θα γνώριζε ποιος ήταν ο Ζακχαίος και δε θα έμπαινε στο σπίτι του. Επομένως εμείς, οι κάτοικοι της Ιεριχούς, παγιδέψαμε σήμερα το Χριστό κι έτσι θα σώσουμε τον κόσμο από τη μεγάλη αυταπάτη πως Αυτός είναι ο Μεσσίας, ο Υιός του Θεού. Αυτός είναι ένας θρίαμβος, μια μεγάλη νίκη.

Αυτό που πέτυχαν οι εχθροί Του ήταν ν' ανυψώσουν την κακία τους στον ουρανό. Κι όλη αυτή την ώρα ο Ζακχαίος ωρίμαζε κι εξελισσόταν σ' έναν καλλίτερο κι αναγεννημένο άνθρωπο. Ο Χριστός πρόσεχε λιγότερο αυτή την ετερογενή και μοχθηρή μάζα και περισσότερο την ανανεωμένη καρδιά του Ζακχαίου. Περίμενε να τελειώσουν όλ' αυτά και μετά θα μιλούσε. Όταν η μοχθηρία είχε φτάσει στον ουρανό κι η σκληρή κρούστα της μούχλας είχε ξεφύγει από τις φθαρμένες καρδιές των αμαρτωλών, τότε ο Ζακχαίος άνοιξε το στόμα του κι είπε λόγια, που μόνο από το Χριστό θα περίμενε κανείς ν' ακούσει: *ιδού τα ημίση των υπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοις πτωχοίς.*

Αυτός ήταν ένας ξαφνικός κεραυνός που ξέσκισε τα σύννεφα. Γιατί γίνατε ξαφνικά σιωπηλοί, όλοι εσείς οι κάτοικοι της Ιεριχούς; Γιατί δεν εξακολουθείτε να θορυβείτε, να περιπαίζετε και να γογγύζετε; Γιατί τα λόγια σας πνίγηκαν στο λαιμό σας; Ποιος

απατήθηκε, ο Χριστός ή εσείς; Ποιος γνώριζε καλύτερα το Ζακχαίο, εσείς ή ο Χριστός; Ποιος είναι πιο δίκαιος τώρα, εσείς ή ο Ζακχαίος;

Πόσο ταπεινός και πράος είναι ο Κύριος! Όπως σε προηγούμενες περιπτώσεις, έτσι και τώρα στέκεται σαν το άκακο αρνί μπροστά σε ανθρώπους που άορατοι λύκοι τους έχουν κάνει πονηρούς. Πόσο σίγουρος, πόσο ήρεμος είναι στη νίκη Του, τώρα όπως και πάντα. **Περιμένει πολύ ειρηνικά την κατάλληλη στιγμή.** Κι όταν αυτή έρθει, στρέφεται στον άρρωστο άνθρωπο, που για χάρη του άλλαξε δρόμο και πήγε στο σπίτι του. *Σήμερα σωτηρία τω οίκω τούτω εγένετο.*

Με τα λόγια αυτά ο ουράνιος Θεραπευτής βεβαιώνει τον άρρωστο πως η υγεία του αποκαταστάθηκε. Τώρα είναι έτοιμος να βγει από το νοσοκομείο και παίρνει τη θέση του ανάμεσα στους υγιείς. Η τυφλότητα εξαφανίστηκε από τα μάτια του, όπως κι από τα μάτια του Βαρτιμαίου. Τώρα μπορεί να βαδίζει ελεύθερα στο δρόμο της δικαιοσύνης και του ελέους. Για να πείσει καθαρότερα όμως και τους άλλους που παρευρίσκονταν εκεί, ο Κύριος πρόσθεσε: *καθότι και αυτός υιός Αβραάμ εστιν.* Αληθινός υιός Αβραάμ κατά πνεύμα και κατ' αλήθεια, όχι μόνο στο όνομα και το αίμα, σαν τους άλλους που περηφανεύονταν ότι ήταν υιοί Αβραάμ μόνο κατ' όνομα, επειδή προέρχονταν από εκείνον.

Ο Αβραάμ αγαπούσε το συνάνθρωπό του κι είχε φόβο Θεού. Ήταν φιλόξενος, πιστός, δεν ήταν φιλάργυρος, αναπαυόταν στο πνεύμα του Θεού. Κι ο Ζακχαίος έγινε ένας άλλος Αβραάμ. Με τα μεγάλα και καλά έργα του ο Αβραάμ, έγινε προπάτορας όλων των δικαίων. Με τη μετάνοιά του ο Ζακχαίος έγινε γνήσιος απόγονός του, πνευματικός γιός του. Αυτό το αποκάλυψε ο Κύριος για να παρηγορήσει το Ζακχαίο και να προβληματίσει τους εχθρούς του.

Στα τελευταία αυτά λόγια Του πρόσθεσε ο Κύριος: *ήλθε γαρ ο υιός του ανθρώπου ζητήσαι και σώσαι το απολωλός.* Ήρθε για ν' αναζητήσει τους αμαρτωλούς εκείνους που δεν τους αναζητεί κανένας, που όλοι τους απορρίπτουν. Ήρθε να σώσει αυτούς που τόσο ο κόσμος όσο κι οι ίδιοι λογαριάζουν χαμένους. Ο Μεγάλος Ήρωας δεν κατέβηκε από τον ουρανό για να θεραπεύσει εκείνους που υποφέρουν από κάποιο κρυοματάκι, αλλά για να σώσει τους λεπρούς και τους τυφλούς, τους δαιμονισμένους και τους παράλυτους, ν' αναστήσει νεκρούς από τους τάφους τους. Είχε πει σε μια άλλη περίπτωση ο Κύριος: *«Ου γαρ ήλθον καλέσαι δικαίους, αλλά αμαρτωλούς εις μετάνοιαν»* (Ματθ. θ' 13).

Αδελφοί μου! Συνειδητοποιείτε ότι τα παραπάνω λόγια εφαρμόζονται σε μας; Γνωρίζετε πως **είμαστε αμαρτωλοί που για χάρη μας ο Κύριος κατέβηκε στη γη**; Τον έφερε κοντά μας από τον ουρανό η απερινόητη αγάπη Του για μας, για ν' αναζητήσει το απολωλός και να σώσει τους αμαρτωλούς. Προσέξτε τον κοντόσωμο Ζακχαίο. Στη μεγάλη του επιθυμία για να δει τον Κύριο, έγινε μέγας. Ο Χριστός προσεγγίζει κι εμάς τώρα όπως τότε το Ζακχαίο, περιτριγυρισμένος από πλήθη λαού, εν' αμέτρητο πλήθος από δίκαιους και κατήγορους. Ολόκληρη η ιστορία του ανθρώπου τα τελευταία δύο χιλιάδες χρόνια ορύεται εναντίον Του, γύρω Του, μας κατακλύζει. Δεν ακούτε το μούγκρισμα, το βρυχηθμό της; Σέρνει πάνω της ολόκληρο το παρελθόν και το ακουμπάει δίπλα σου. Κι ανάμεσα στο πλήθος των πολλών εκατομμυρίων, βαδίζει ο ταπεινός Κύριος και Σωτήρας μας.

Ας σπεύσουμε λοιπόν, ας ανεβούμε ψηλά για να δούμε τον Κύριο. Τίποτ' άλλο απ' όσα έχουν υπάρξει ή υπάρχουν, δεν είναι άξια προσοχής. Ας σηκωθούμε από τη λάσπη του δρόμου που βαδίζαμε ως τώρα. Ας σκαρφαλώσουμε σ' ένα ψηλό δέντρο. Εκείνος θα έρθει να μας συναντήσει. Μακάριος είναι αυτός που θα τον καλέσει η γλυκύτατη φωνή Του. Η φωνή που τη γλυκύτητά της απολαμβάνουν οι άγγελοι μέχρι πλησμονής.

Η μετάνοια είναι πραγματικά το πρώτο σκαλί της κλίμακας που μας οδηγεί στη βασιλεία, του Θεού. Κανένας ως σήμερα δεν κατόρθωσε ν' ανεβεί στο δεύτερο σκαλί, χωρίς να πατήσει στο πρώτο. Στην κενότητα της παρούσας ζωής, η μετάνοια είναι ο πρώτος και μοναδικός τρόπος για να κρούσει κανείς την πόρτα του ουρανού. Μπορείς να χτυπάς με το χέρι σου έναν τοίχο όσο θέλεις. Κανένας δε θ' ακούσει για να σου ανοίξει. Χτύπα την πόρτα όμως και θα σου ανοίξει. Η μετάνοια είναι το χτύπημα όχι στον τοίχο, αλλά στην πόρτα που οδηγεί στο φως και στη σωτηρία. Αυτός που μετανοεί ειλικρινά και θέλει να μπει στο σπίτι του ουράνιου Πατέρα, έχει ήδη χτυπήσει μια από τις πόρτες που οδηγούν μέσα στο σπίτι.

Η φιλαργυρία τυφλώνει. Μόνο ο Χριστός δίνει το φως στους τυφλούς. Η φιλαργυρία απομονώνει τον άνθρωπο, τον δένει με τα δεσμά της δουλείας. Ο Χριστός τον βγάζει από την απομόνωση και τον βάζει στη συντροφιά των αγγέλων, ελευθερώνει τον δούλο. Σ' όλους αυτούς που μετανοούν κι αγωνίζονται να δουν τον Κύριο, φανερώνεται. Και σ' εκείνους που φανερώνεται, αποκαλύπτει όλα τα μυστήρια του ουρανού και της γης, όλες τις αμέτρητες και σταθερές ευλογίες που παρέχει ο Θεός, αυτές που έχει προετοιμάσει από καταβολής κόσμου γι' αυτούς που τον αγαπούν.

Δόξα και αίμος στον Κύριο και Σωτήρα μας Ιησού Χριστό, μαζί με τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα, την ομοούσια και αδιαίρετη Τριάδα, τώρα και πάντα και στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

(Απόσπασμα από το βιβλίο «ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟ Γ' - ΟΜΙΛΙΕΣ ΣΤ' Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς», Επιμέλεια - Μετάφραση: Πέτρος Μπότσης, Αθήνα 2014)

Συνιστούμε ανεπιφύλακτα στους επισκέπτες της ιστοσελίδος μας το εξαιρετικό βιβλίο με τις ομιλίες του Αγ. Νικολάου Βελιμίροβιτς:

